

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА
СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
(ВДНЗУ «УМСА»)

Ministry of Public Health of Ukraine
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“UKRAINIAN MEDICAL
STOMATOLOGICAL ACADEMY”
(HSEEU “UMSA”)

вул. Шевченка, 23, м. Полтава 36011
тел./факс (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web: www.umsa.edu.ua
Код ЄДРПОУ 02010824

23Shevchenko Str., Poltava, Ukraine, 36011
tel/fax (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web:www.umsa.edu.ua
EDRPOU Code 02010824

25.11.15 № 01-01/4095 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. - Вінниця:
Нова Книга, 2011. - 432 с.: іл.,
Заслуженого діяча науки і техніки України,
професора Бобирьова Віктора Миколайовича

Під час написання рукопису і підготовки підручника «Фармакологія» до видання доктор медичних наук, професор Бобирьов Віктор Миколайович працював першим проректором та очолював кафедру експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

Професор Бобирьов В.М. є ініціатором створення нового навчального підручника з фармакології для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних медичних закладів українською мовою. Головною метою цієї роботи було забезпечення студентів стоматологічних факультетів спеціалізованою навчальною літературою з використанням наукового матеріалу.

02010824

Для підвищення якості підручника до співавторства залучили провідних спеціалістів трьох вищих державних навчальних закладів України, а саме: ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, Одеського національного медичного університету.

Під час роботи над матеріалом Бобирьов В.М. зробив значний внесок у написання розділу 5 «Лікарські речовини, які впливають на вегетативну нервову систему», розділу 6 «Лікарські речовини, які впливають на центральну нервову систему», розділу 7 «Лікарські речовини, які впливають на обмін речовин», розділу 8 «Ферменти та коферментні засоби», розділу 9 «Антиоксиданти», розділу 12 «Засоби, які впливають на функції виконавчих органів», розділу 13 «Гемостаз», розділу 14 «Протимікробні та протипаразитарні засоби», розділу 15 «Протипухлинні засоби», розділу 16 «Фармакотерапія основних стоматологічних захворювань». Також Бобирьов В.М. є співавтором частини 3 «Лікарська рецептура».

Високопрофесійна ерудиція професора Бобирьова В.М., майстерний педагогічний досвід, участь у створенні великої кількості підручників та навчальних посібників обумовили доступне викладення складних питань загальної фармакології з використанням ілюстрацій, таблиць, схем тощо.

Слід підкреслити вагомий внесок професора Бобирьова В.М. у підготовку матеріалу підручника «Фармакологія» відповідно до сучасних вимог МОН та МОЗ України.

Ректор

В.М. Ждан

«24» листопада 2015 р.
№ 16-08/34

ДОВІДКА

про творчий внесок у роботу в написання та підготовку до видання підручника «Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.И., В.В. Годован та ін. – Вінниця : Нова книга, 2011.- 432 с. : іл.) доктора медичних наук, професора Годован Владлени Володимирівни

Під час написання рукопису і підготовки підручника «Фармакологія» доктор медичних наук, професор Годован Владлена Володимирівна працювала деканом медичного факультету № 2, професором кафедри загальної та клінічної фармакології Одеського національного медичного університету. Є автором понад 370 наукових праць, в тому числі більш 60 робіт навчально-методичного характеру.

При підготовці до видання підручника «Фармакологія» зробила значний внесок в написання таких його складових, як частина 1 «Загальна фармакологія» (має 3-х розділи «Фармакокінетика, «Фармакодинаміка», «Фармакотоксикодинаміка»), розділ 4 «Лікарські засоби, які діють переважно у ділянці чутливих нервових закінчень», розділ 6 «Лікарські засоби, які впливають на центральну нервову систему», розділ 8 «Ферменти, коферменти та антиферментні засоби», розділ 10 «Засоби, які впливають на імунні процеси», підрозділ 16.7 «Засоби невідкладної допомоги в умовах стоматологічної практики».

При написанні наведених розділів використовувала сучасні дані щодо досягнень в галузі фармакології, а також власні розробки у клінічній імунофармакології (h-індекс складає 1). Матеріал викладений Годован В.В. у доступній для читачів формі.

Особливу увагу заслуговує участь проф. Годован В.В. у створенні і роз-

робці нових, запропонованих нею, схем й рисунків, які відрізняються оригінальністю та високою інформативністю.

Також проф. В.В. Годован зробила значний внесок в наочність та ілюстративність всього видання, провела загальну стилізацію матеріалу підручника що не уступає за своїм рівнем кращим зарубіжним підручниками. При його виданні плідно працювала з видавництвом, здійснюючи сумісну редакційну роботу.

Таким чином, проф. В.В. Годован зробила значний внесок в написання і видання сучасного підручника «Фармакологія» для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації.

Ректор,
академік НАМНУ

В.М.Запорожан

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

01601 м. Київ, бульвар Т. Шевченка 13
тел.: (044) 234-40-62, факс: (044) 234-92-76

23.12.15 № 120/2

На № _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія»/Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. – Вінниця:
Нова Книга, 2011. – 431 с. : іл.,
кандидата медичних наук, доцента
Кави Тетяни Володимирівни

Під час написання рукопису та підготовки підручника «Фармакологія» до видання кандидат медичних наук, доцент Кава Тетяна Володимирівна працювала доцентом кафедри фармакології та клінічної фармакології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Доцент Кава Т.В. приймала активну участь у створенні нового підручника для вивчення фармакології українською мовою студентами вищих медичних навчальних закладів України за фахом стоматологія. Наявність спеціалізованої, фахово спрямованої навчальної літератури буде сприяти підвищенню якості навчання студентів-стоматологів.

Кава Т.В. зробила значний внесок в написання третьої частини підручника «Лікарська рецептура», приймала активну участь у редагуванні інших розділів підручника, а саме розділу 7 «Лікарські речовини, які впливають на обмін речовин», розділу 8 «Ферменти та кофементні засоби» розділу 9 «Антиоксиданти», розділу 14 «Протимікробні та протипаразитарні засоби».

Доцент Кава Т.В. внесла вагомий вклад у написання та підготовку до друку матеріалів підручника «Фармакологія» у відповідності до сучасних вимог МОН та МОЗ України.

Ректор НМУ ім. О.О.Богомольця
член-кор. НАМН, проф.

К.М. Амосова

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

01601 м. Київ, бульвар Т. Шевченка 13
тел.: (044) 234-40-62, факс: (044) 234-92-76

23.12.15 № 120/1

На № _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія»/Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. – Вінниця:
Нова Книга, 2011. – 431 с. : іл.,
доктора медичних наук, професора
Казак Лідії Іванівни

Під час написання рукопису та підготовки підручника «Фармакологія» до видання доктор медичних наук Казак Лідія Іванівна працювала професором кафедри фармакології та клінічної фармакології Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця.

Професор Казак Л. І. є одним із ініціаторів створення нового україномовного підручника з фармакології для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації. При підготовці до видання підручника «Фармакологія» зробила значний внесок у написання розділів 12.1.2. «Антиангінальні засоби», 12.1. 4 «Антигіпертензивні засоби» та 12. 1.5. «Гіполіпідемічні засоби». Казак Л. І приймала участь у редагуванні тексту підручника.

Професор Казак Лідія Іванівна. внесла вагомий вклад у написання та підготовку до друку матеріалів підручника «Фармакологія» у відповідності до сучасних вимог МОН та МОЗ України.

Ректор НМУ ім. О.О.Богомольця
член-кор. НАМН, проф.

К.М. Амосова

«24» листопада 2015 р.
№ 16-08/33

ДОВІДКА

про творчий внесок у роботу в написання та підготовку до видання підручника «Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.И. та ін. – Вінниця : Нова книга, 2011.- 432 с. : іл.) члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки України, доктора медичних наук, професора Кресюна Валентина Йосиповича

Під час написання рукопису і підготовки підручника «Фармакологія» чл.-кор. НАМНУ, професор Кресюн Валентин Йосипович працював першим проректором і очолював кафедру загальної та клінічної фармакології Одеського національного медичного університету. Є одним з провідних вчених в галузі фармакології. Він створив провідну наукову школу фармакологів в країні. Автор понад 890 наукових праць, в тому числі 16 монографій, наукових видань, 54 підручників, керівництв, довідників, словників, атласів, навчальних посібників, 47 авторських свідоцтв, патентів зарубіжних країн і України, більш 100 навчально- і науково-методичних робіт.

Є одним з ініціаторів створення українською мовою підручника з фармакології для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України III-IV рівнів акредитації.

При підготовці до видання підручника «Фармакологія» зробив значний внесок в написання передмови, описання фармакології в системі медичних і біологічних наук, основних термінів та їх визначення, частини 1 «Загальна фармакологія» (складається з 3-х розділів «Фармакокінетика», «Фармакодинаміка», «Фармакотоксикодинаміка»), розділ 6 «Лікарські засоби, які впливають на центральну нервову систему», розділ 8 «Ферменти, коферменти та антиферментні засоби», розділ 10 «Засоби, які впливають на імунні процеси», підрозділ

16.7 «Засоби невідкладної допомоги в умовах стоматологічної практики».

При створенні наведених розділів проф. В.И. Кресюн використовував результати сучасних світових досягнень в галузі фармакології, а також багаторічні власні розробки в експериментальній і клінічній фармакології (h-індекс складає 2). Складний матеріал викладений в доступній для читачів формі. Наведені проф. В.И. Кресюном ілюстрації оригінальні і відрізняються високою інформативністю.

Проф. В.И.Кресюн зробив не тільки значний внесок в написання сучасного і необхідного для підготовки лікарів-стоматологів підручника «Фармакологія», але і приділив велику увагу його виданню і виходу у світ.

Ректор,
академік НАМНУ

В.М.Запорожан

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА
СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
(ВДНЗУ «УМСА»)

Ministry of Public Health of Ukraine
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“UKRAINIAN MEDICAL
STOMATOLOGICAL ACADEMY”
(HSEEU “UMSA”)

вул. Шевченка, 23, м. Полтава 36011
тел./факс (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web: www.umsa.edu.ua
Код ЄДРПОУ 02010824

23Shevchenko Str., Poltava, Ukraine, 36011
tel/fax (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web:www.umsa.edu.ua
EDRPOU Code 02010824

25.11.15 № 01-01/4095

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. - Вінниця:
Нова Книга, 2011. - 432 с.: іл.,
доцента Островської Галини Юріївни

Островська Г.Ю при підготовці підручника «Фармакологія» працювала доцентом кафедри експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

Під час роботи над матеріалом підручника Островська Г.Ю зробила вагомий внесок у написання ряду розділів, а саме: розділу 4 «Лікарські засоби, які діють переважно у ділянці чутливих нервових закінчень», розділу 7 «Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин», розділу 13 «Засоби, що впливають на гемостаз», розділу 14 «Протимікробні і протипаразитарні засоби».

Автор на високому методичному рівні виклала механізми дії, особливості застосування в стоматологічній практиці засобів місцевої анестезії, антисептиків, антикоагулянтів та прокоагулянтів, а також засобів, що впливають на обмін у твердих тканинах зуба.

857640

Островська Г.Ю. має високий педагогічний та клінічний досвід, являється співавтором підручників та посібників з фармакології та фармакотерапії, що дозволило їй професійно викласти навчальний матеріал. Слід підкреслити вагомий внесок доцента Островської Галини Юріївни у підготовку матеріалу підручника «Фармакологія» відповідно до сучасних вимог МОН та МОЗ України.

Ректор

В.М. Ждан

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА
СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
(ВДНЗУ «УМСА»)

Ministry of Public Health of Ukraine
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“UKRAINIAN MEDICAL
STOMATOLOGICAL ACADEMY”
(HSEEU “UMSA”)

вул. Шевченка, 23, м. Полтава 36011
тел./факс (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web: www.umsa.edu.ua
Код ЄДРПОУ 02010824

23Shevchenko Str., Poltava, Ukraine, 36011
tel/fax (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web:www.umsa.edu.ua
EDRPOU Code 02010824

25.11.15 № 01-01/4095 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. - Вінниця:
Нова Книга, 2011. - 432 с.: іл.,
доцента Петрової Тамари Аркадіївни

Петрова Т.А. під час підготовки книги «Фармакологія» працювала
доцентом кафедри експериментальної та клінічної фармакології з клінічною
імунологією та алергологією Вищого державного навчального закладу
України «Українська медична стоматологічна академія».

При роботі над матеріалом підручника Петрова Т.А. зробила вагомий
внесок у написанні ряду розділів, а саме: розділу 6 «Лікарські засоби, які
впливають на центральну нервову систему», розділу 12 «Засоби, які
впливають на функції виконавчих органів», розділу 15 «Протипухлинні
засоби», розділу 16 «Фармакотерапія основних стоматологічних
захворювань».

Тривалий педагогічний та клінічний досвід роботи дозволили автору на
високому навчальному рівні викласти фармакокінетичні особливості та
фармакодинаміку психотропних лікарських засобів, їх значення в підготовці

та проведенні стоматологічних втручань. Петрова Т.А. брала участь у підготовці матеріалу з фармакології препаратів, що впливають на серцево-судинну систему та протипухлинних засобів. Автор приймала участь у підготовці ряду підручників та посібників з фармакології та фармакотерапії, що дозволило їй професійно підійти до викладення навчального матеріалу.

Слід підкреслити вагомий внесок доцента Петрової Тамари Аркадіївни у підготовку матеріалу підручника «Фармакологія» відповідно до сучасних вимог МОН та МОЗ України.

Ректор

В.М. Ждан

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА
СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
(ВДНЗУ «УМСА»)

Ministry of Public Health of Ukraine
Higher State Educational Establishment of Ukraine
“UKRAINIAN MEDICAL
STOMATOLOGICAL ACADEMY”
(HSEEU “UMSA”)

вул. Шевченка, 23, м. Полтава 36011
тел./факс (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web: www.umsa.edu.ua
Код ЄДРПОУ 02010824

23Shevchenko Str., Poltava, Ukraine, 36011
tel/fax (0532) 60-20-51;
e-mail: mail@umsa.edu.ua
web:www.umsa.edu.ua
EDRPOU Code 02010824

25.11.15 № 01-01/4095 На № _____ від _____

ДОВІДКА

про творчий внесок в написання та підготовку до видання підручника
«Фармакологія» / Чекман І.С., Бобирьов В.М., Кресюн В.Й. та ін. - Вінниця:
Нова Книга, 2011. - 432 с. : іл.,
доцента Рябушка Миколи Миколайовича

При написанні рукопису та підготовці до видання підручника
«Фармакологія» доцент Рябушка Микола Миколайович займав посаду декана
медичного факультету і працював доцентом кафедри експериментальної та
клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Вищого
державного навчального закладу України «Українська медична
стоматологічна академія».

Після рішення наради завідувачів кафедр фармакології вищих
навчальних закладів України, що відбулася у м. Київ на базі кафедри
фармакології Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця,
головним питанням якої було створення підручника з фармакології для
студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів
України державною мовою, враховуючи досвід Рябушка М.М. в написанні
попереднього видання підручника та участь у роботі над програмою з
навчальної дисципліни фармакологія, завідувачем кафедрою – професором
Бобирьовим В.М. йому було запропоновано взяти участь у підготовці нового
видання підручника.

Під час роботи над підручником доцент Рябушко М.М. прийняв
активну участь у написанні розділів, що ввійшли до частини 2 «Спеціальна

навчальний заклад
фармакологія
головний редактор

137800

фармакологія». Крім роботи з наповнення та структурування матеріалу розділу 5 «Лікарські речовини, які впливають на вегетативну нервову систему» він запропонував графічні схеми механізм дії основних лікарських засобів цієї групи і відтворив їх у рисунках, що яскраво унаочнили текст.

Поряд з цим, він зробив значний внесок в написання та наповнення рисунками розділу 7 «Лікарські засоби, що впливають на обмін речовин»; розділу 8 «Ферменти, коферменти та антиферментні засоби»; розділу 13 «Засоби, що впливають на гемостаз». Це стало логічним, оскільки доцент М.М. Рябушко має багатий досвід викладання цих розділів, ним запропоновано велику кількість дидактичних розробок, що використовуються при вивченні даних тем та при перевірці засвоєння програмного матеріалу, які й були включені до тексту підручника у вигляді рисунків.

Педагогічна майстерність та багаторічний досвід роботи клініциста, знання протоколів надання невідкладної допомоги і особливостей гострих станів у пацієнта на прийомі в лікаря засвідчені в запропонованому М.М. Рябушко викладенні матеріалу розділу 16.7. «Засоби невідкладної допомоги в умовах стоматологічної практики» у вигляді алгоритмів конкретних дій лікаря в умовах стоматологічної практики.

Висока обізнаність та інформованість про сучасні лікарські засоби на фармацевтичному ринку використані М.М. Рябушко при участі в роботі над створенням «Покажчика препаратів», що доречно доповнює основний зміст видання і робить його зручним у користуванні як студента, так і лікаря-практика.

Ректор

В.М.Ждан